

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Ntb BNC-Fiche verordening programma voor onderzoek en opleiding Euratom 2028-2032

Aanleiding

Op 3 september jl. bracht de Europese Commissie een mededeling uit met daarin het voorstel dat moet zorgen voor een voortzetting van het huidige onderzoeks- en opleidingsprogramma's van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER voor de jaren 2028-2032 (**zie bijlage 1**). Dit voorgestelde programma is onderdeel van het volgende Meerjarig Financieel Kader (2028-2034). Het betreft zowel activiteiten op het gebied van kernfusieonderzoek als op het gebied van kernsplijting- en stralingsbeschermingsonderzoek. Voor dit BNC-fiche (**zie bijlage 2**) is het ministerie van OCW eerstverantwoordelijk, in nauwe samenwerking met het ministerie van KGG. Het fiche wordt parallel aan de minister van KGG en u voorgelegd. Er wordt gestreefd om bijgaande BNC-fiche op 10 oktober ter goedkeuring voor te leggen in de ministerraad.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het bijgevoegde BNC-fiche. Uw reactie wordt uiterlijk op 2 oktober gevraagd t.b.v. tijdige agendering in de Coördinatie Commissie (CoCo) op 7 oktober en de daaropvolgende ministerraad.

Kernpunten

- Onder Euratom worden onderzoeksactiviteiten ontplooid zowel op het gebied van kernfusie als op het gebied van kernsplijting en stralingsbescherming. De gebeurt deels via calls en deels middels directe financiering van de Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie.
- Deze mededeling gaat over een nieuw programma en moet zorgen voor een voortzetting van het huidige onderzoeks- en opleidingsprogramma's van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER voor de jaren 2028-2032.
- ITER is een internationaal samenwerkingsproject in Frankrijk met als doel de wetenschappelijke en technische haalbaarheid van kernfusie als energiebron op aarde aan te tonen.
- De consequentie voor de EU-begroting van dit voorstel van de Commissie is dat er €6,682 miljard wordt begroot binnen het meerjarig financieel kader 2028-2032 voor het Euratom- onderzoeks- en opleidingsprogramma.
- Hiervan gaat ongeveer 80% naar het kernfusie onderzoeks- en opleidingsprogramma en ITER. En de overige 20% wordt verdeeld over de JRC en kernsplijting onderzoeks- en opleidingsprogramma.
- Er worden geen financiële of personele consequenties voorzien voor de rijksoverheid of andere Nederlandse medeoverheden naast de inzet die op dit moment al wordt gepleegd.

Onderzoek en
Wetenschapsbeleid

1 - Persoonsgegevens

Datum

28 september 2025

Referentie

54563175

Bijlagen

1: Commissievoorstel

2: BNC-fiche Euratom

Intern OCW afgestemd

FEZ, IB, WJZ

Interdepartementaal afgestemd

Def, EZK, Fin, KGG, SZW, VWS

Oordeel Kabinet

Datum

28 september 2025

- Het kabinet staat over het algemeen positief tegenover het voorstel van de Europese Commissie om de financiering voort te zetten van het kernfusie- en kernsplijtingsonderzoek, de bouw en exploitatie van ITER en de directe activiteiten die worden ondernomen door het Joint Research Centre (JRC).
- Het programma levert immers een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van nucleaire technologieën in Europa en draagt indirect bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot door het financieren van onderzoek naar CO₂-vrije energieproductie.
- Ook waardeert het kabinet de verbeteringen van het programma zoals de versimpeling van de toegangscriteria tot de onderzoekscalls, de doorlooptijden en rapportage, om daarmee het programma toegankelijker te maken voor nieuwkomers, waaronder midden- en kleinbedrijf en startups.
- Het voorstel van de Europese Commissie om het programma rondom kernfusie toegankelijker te maken wordt door het kabinet gewaardeerd. Dit zal onder andere gebeuren door de inzet op bredere toegang voor het bedrijfsleven en daarbij ook meer strategische samenwerking met deze belanghebbenden, waaronder private partijen.
- Het kabinet zou graag zien dat er een substantiëler deel van de middelen naar kernsplijting gaat, zowel gelet op de nationale doelstellingen rondom de opschaling van elektriciteitsproductie uit kernenergie (via kernsplijting), als de ambities in Europa om op korte termijn de CO₂-uitstoot te verminderen door meer veilige CO₂-vrije energieproductie mogelijk te maken.
- Het kabinet waardeert het dat het Euratom-programma aandacht heeft voor nucleaire kennis en vaardigheden en toegang tot onderzoeksinfrastructuren om gekwalificeerd personeel en expertise te behouden. Het kabinet erkent dat een goede onderzoeksinfrastructuur en bijbehorende (strategische) nucleaire expertise alleen in Europese samenhang opgepakt kan worden.
- Het kabinet wijst daarbij op het belang van de unieke aanwezige infrastructuur in Nederland, de noodzaak tot het onderhouden en potentiële uitbouw daarvan en de toegankelijkheid van onderzoeksinfrastructuren van andere lidstaten voor Nederlandse onderzoekers. Het kabinet zal zich hier dan ook in het kader van de verdere uitwerking van dit voorstel voor inzetten.

Toelichting

- Euratom, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, is een internationale organisatie die in 1957 is opgericht met het Verdrag van Rome om een interne markt te creëren voor de vreedzame toepassingen van kernenergie. Het doel is om onderzoek af te stemmen, een gemeenschappelijke markt voor nucleair materiaal te vormen, en het veilige gebruik van kernenergie en de bescherming van de volksgezondheid te garanderen. Alle EU-landen zijn lid van Euratom en de organisatie deelt een gemeenschappelijk institutioneel kader met de EU, hoewel het een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid heeft.
- Uit de tussentijdse evaluatie van het huidige en recent verlengde Euratomprogramma 2021-2027 blijkt dat de ondernomen activiteiten relevant zijn en een belangrijke rol spelen bij de aanpak van uitdagingen met betrekking tot kernfusieonderzoek (materiaalonderzoek en systeemkunde), kernsplijtingsonderzoek (ontwikkeling nieuwe reactortechnologie en training in het beheer van radioactief afval) en stralingsbeschermingsonderzoek (nucleaire veiligheid en training in beveiliging en veiligheidscontroles).

- Het onderzoek naar kernfusie in Nederland wordt ondersteunt via het NWO-instituut DIFFER (*Dutch Institute for Fundamental Energy Research*).
- De verantwoordelijkheid van OCW op het wetenschapsgebied van kernfusie is primair gekoppeld aan onze rol voor onderzoeksinfrastructuur. OCW vertegenwoordigt Nederland in het dagelijks bestuur namelijk in de zogenoemde *Governing Board* van Fusion4Energy, afgekort F4E. Deze samenwerking van de EU en de Europese landen zorgt o.a. voor de bouw van het Europese deel van de Internationale fusiereactor ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) in Frankrijk. Ook is Nederland lid van de Programme Committee van Euratom op het onderdeel Fusie. Het Programme Committee is verantwoordelijk voor de jaarlijkse programmering van de onderzoekscalls die worden opengesteld in Europa. Alle Euratom-leden zijn op nationaal niveau vertegenwoordigd.
- In een later stadium zal het onderzoeks- en opleidingsprogramma middels 'calls for proposals' worden ingevuld. Voor Nederland biedt dit kansen voor (nucleaire) onderzoeks- en opleidingsinstituten en bedrijven om hieraan deel te nemen.

Datum

28 september 2025

redacted on: 10/16/25

- Redaction (1 redaction)

1 Privilege / Exemption reason used:

1 -- "Persoonsgegevens" (1 instance)

Redacted pages:

Page 1, Persoonsgegevens, 1 instance